

BLISKI (676) *ai*

bliski (645), **blizek** (31) [w tym: z *bliska* (25)]; *blizek ArtKanc, Phil*; *bliski: blizek RejPs* (2 : 1), *RejKup* (1 : 1), *BudBib* (13 : 1), *WujNT* (8 : 1).

comp i sup (247 + 55) -bliższy; *sup* *ną-* (44), *nąj-* (44); *nąj-* *PatKaz II, Mącz* (7), *GórnDworz, CiekPotr*; *na-* : *nąj-* *SarnStat* (4 : 1); *na-* (36), *na-* (1) *HistRzym*, *n(a)-* (7); *nąj-* (10), *n(a)j-* (1).

-*ższ-* (283), -*sz-* (19); -*sz-* *PatKaz III, RejPs, LibLeg* (2), *ComCrac* (2), *ZapKościar, CzahTr*; -*ższ-* : -*sz-* *MetrKor* (4 : 2), *OpecŻyw* (1 : 1), *PatKaz II* (2 : 2), *ZapWar* (2 : 4), *Calep* (2 : 2).

sg m N *bliski, bliższy, nąbliższy* (142), *blizek* (5); (*attrib*) *bliski* (34); (*praed*) *bliski* (81), *blizek* (5). \diamond *G* *bliskiého, bliższého, nąbliższého* (32); -*ého* (8), -(*e*)*go* (24). \diamond *D* *bliskiému, bliższému* (13); -*ému* (1), -(*e*)*mu* (12). \diamond *A* *bliskiého, bliższého, nąbliższého* (11), *bliski, bliższy, nąbliższy* (60); -*ého* (4), -(*e*)*go* (7). \diamond *I* *bliskim, bliższym, nąbliższym* (10), *bliski(e)m LibLeg* (2). \diamond *L* *bliskim, bliższym* (11). \diamond *f N* *bliskâ, bliższâ, nąbliższâ* (48); -*â* (40), -(*a*) (8). \diamond *G* *bliskiej, bliższej, nąbliższej* (26); -*ej* (5), -(*e*)*j* (21). \diamond *D* *blisz(e)j* (1). \diamond *A* *bliską, bliższą* (34). \diamond *I* *bliską, bliższą* [w tym: -*ąm* (1)] (5). \diamond *L* *bliskiej, bliższej* (6); -*ej* (3), -(*e*)*j* (3). \diamond *n N* *bliskie, bliższé, nąbliższé* (29), *blisko* (1); -*é* (5), -(*e*) (24); (*attrib*) -*é* (8); (*praed*) -*é* (21), -*o* (1). \diamond *G* *bliskiého, bliższého* (18); -*ého* (4), -(*e*)*go* (14). \diamond *A* *bliskie, bliższé, nąbliższé* (13); -*é* (2), -(*e*) (11). \diamond *L* *bliskim, bliższym* (5). \diamond *V* *bliskie* (2). \diamond *pl N m pers* *bliscy, bliższy, nąbliższy* (45). *subst* *bliskie, bliższé, nąbliższé* (21); -*é* (4), -(*e*) (17). \diamond *G* *bliskich, bliższych* (46). \diamond *D* *bliskim, bliższym* (13), *bliski(e)m, blisz(e)m* (3) *LibLeg, ZapWar* (2). \diamond *A m pers* *bliskie, bliższé, nąbliższé* (18), *bliższych* (1); -*é*: -*ych SarnStat* (5 : 1); -*é* (5), -(*e*) (13). *subst* *bliskie, bliższé* (15); -*é* (5), -(*e*) (10). \diamond *I m* *bliskimi, bliższymi, nąbliższymi* (6); *bliskieimi, bliższemi* (2) *UstPraw, SarnStat*; -*emi* (1), -(*e*)*mi* (1). \diamond *L* *bliskich, bliższych* (7). \diamond *G sg n skostn* z *bliska* (25).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. O stosunku przestrzennym; *pobliski, niedaleki, znajdujący się w niewielkiej odległości, sąsiedni, okoliczny, przyległy; krótki; finitimus Mącz, Calep; propinquus (propior, proximus), vicinus Mącz, Cn; qui prope (propius), e proximo, est vicinalis Mącz; ceterior (citimus) propinquissimus Cn* (173) : *ForCnR A2; MetrKor* 40/813 [2 r.]; *Murm* 59; *FalZioł* V 29v; *GlabGad* E4v; *MiechGlab* 7; *HistAl* I7v, M3; O który literze [i] ofobliwie pamiętáimy/ że gdy się trafi wśłowie napífaná/ niemábyć łama przez się wymáwiána ale zdrugá blifką literą *MurzOrt* Bv; *Diar* 23; *UstPraw* B2, D2v; łą [...] iáko ci ktorzy nie widzą rzeczy niebieskich/ ktore łą dáleko od świátá / iedno tylko rzeczy ziemkie/ ktore łą bliźze *BibRadz II* 130v *marg*; *BielKron* 232v, 237v, 246v, 434, 442; *Mącz* 127d, 154a, 158d, 493d [3 r.]; *SienLek* 3v, 33, 124v, 170, 188 (6); *GrzegŚm* 25; *RejZwierc* 175v; *PARmones* Thebáńki [...] rofkazał im áby na pierwfze potkánie pierchnęli w ftronę do blifkich gor *BielSpr* 40, 41 v; *ModrzBaz* 109, 117, 127v; *Oczko* 9v, 32v; *KochPs* 169; *SkarŻyw* 28, 165, 212, 277, 319 (10); *StryjKron* 477, 642; *KochJez* B2v; *KochFr* 117; *ActReg* 28; *Calep* 381a, 420b, 1121b; *GostGosp* 170; *WujNT* *Mar* 1/38, 6/36; O co [takowy] od Poborce bliszszego ktorégokolwiek przyległego Grodu pozwan bydź ma. *SarnStat* 346, 131, 302, 362, 432, 433 [2 r.] (21); P. Bog bliźze miałto y vřząd iego kazał obwiniác/ áby mężoboyce łzukáli. *SkarKaz* 315a; *KlonFlis* B4; *KlonWor ded* **3v; *SzarzRyt* C2.

bliski kogo, czego (7): Przeto boże nafs/ má bytz Mariá nábliffá twégo ftoltza/ z nienaruffony^m panieⁿfkim ciałem. *OpecŻyw* 181, 181v; *BielKron* 280v, 439v; *Mącz* 50c; *ModrzBaz* 144; *SarnStat* 128; *VotSzl* B2.

bliski od kogo, czego (4): A gdy yego szyemya Bądye pufta thedy then czlowyck ktho gorączo gony ma obwyfyczycz y myenye na blyfze od onego myescza czo gony slyad *MetrKor* 34/134v; *BudBib Ez* 22/5; *ModrzBaz* 22; *ActReg* 183. Cf »bliski abo daleki«.

bliski komu, czemu (5): Phenicia/ ieft Syriyfka ziemiá/ kroleftwu Ierozolimfkiemu blifka *BielKron* 267; *BudBib Ex* 12/4; *SkarJedn* 226; *SkarŻyw* 503; *SarnStat* 983.

W charakterystycznych połączeniach: bliskie (-a) miasto (miasteczko) (5), *wieś* (10).

Przysłowie: ábowiem lepfzy ieft fáfjad blifki/ niż brát dáleki. *BibRadz Prov* 27/10.

Wyrażenia: »bliższa droga; droga bliższa« (2 : 1): Dwie drodze fą z Mołkwy do Białłego ieźiorá/ iedná blifzła przez Vhlicz źimie/ druga lećie przez Iároław *BielKron* 433; compendiosum iter, Krótka álbo Blifzła drógá. *Mącz* 288d; *StryjKron* 672. Cf »bliższy i proćiejszy«.

»sąsiad bliski; bliski (-e) sąsiad, sąsiedztwo« (15 : 10): a drvgie v k. m proćhe yako przyacziela nafzego dobrego, y fáfjada bliskiego, y ftarfczego abismye pomylowal a darowal dziefyaczią thifyczi flothich czerwonych *LibLeg* 10/62v, 62v, 124, 11/45, 45v, 47v (14); *BielKron* 30; *Mącz* 98c, 326a, 493d; *BudBib Ex* 12/4; *SkarJedn* 218; *PowodPr* 8, 72; Turecka moc y fzáblá na głowy wáfze náftępuie/ blizkie y co rok bliźfe tyránná teg^o fáfiedztwo we wrotá iuż wáfze pogłáda. *SkarKazSej* 660a; *KlonWor* 24.

Szeregi: »(tak) bliski abo (i, jako i) daleki; daleki i bliski« (9 : 1): Márdocheufz [...] rozefflá do wfczech żydow kthorzy po wfcyfłkich krolewfcich kráinach mieffkáli/ ták w blifkich iáko y w dálekich/ áby czternafty y piętnáfty dzień kxiężycá Adár zá fwiętá przyięli *Leop Esth* 9/20; *UstPraw* 12v; *BibRadz Ier* 25/26; *BielKron* 294; *RejPosWstaw* [143²]v; Blifcy y dálecy od ćiebie/ śmiác fię będą z ćiebie [*Quae prope sunt et quae longe sunt a te*] *BudBib Ez* 22/5, *Esth* 9/20, *Is* 57/19, *Ier* 25/26; *SkarŻyw* [282].

»bliski sąsiedzki; sąsiedni bliski« (1 : 1): Były też tám fáfiednie blifkie ine gáie/ Zá nimi wielkie fąki/ y co Wiofná dáie. *WisznTr* 11; *SkarKazSej* 682b.

»bliższy i proćiejszy«: A Stephán Woiewodá Wołofki [...] iáko fkoró obaczył iz nie ku Kámieńcowi gdzie była blifza y proćieyfzá drogá do Kiliey y Białogrodu Zamkow Tureckich/ ále ná Pokucie ciągnie/ począł tym więcey być ołtroźnieyfzym *StryjKron* 672.

Wyrażenie przyimkowe: »z bliska« (19): Turbit [...] Thedy cienką wilkoć y to z blifka wypáda *FalZioł* I 149a, V [1v]; *BielKron* 307; *Mącz* 61c; zyemiánie/ Gdy pobor przyniofá ná nie/ Z dáleká Połłom náłáią/ Z blifká fie nífko klániáią. *RejZwierc* 234.

Zwroty: »z bliska (obej-, uj-, wej-)źrzec« [szyk zmienny] (3): mowił Báláám w przypowieści: Słuchácź rzeczy Bożych/ ktory zna náuczenie nawyźzego/ [...] vyrzę go ále nie teraz/ weyrzę nań ále nie z blifká *BielKron* 42v; *Mącz* 406a; *SkarKaz* 387b.

»z bliska (przy-)patrzyć (się) (przypatrowac się)« (4): *Mącz* 98c; *Prot* A4; Wolno iéy [duszy] w niebie gwiazdom fię dziwowác/ Y fpórnym biegom zblifká przypátrowác. *KochFr* 57; *SkarKaz* 387b.

»z bliska przystąpić« (2): *Mącz* 43c; [*św. Antoni*] Arryanow ták nie rad widział: ifz y zblifká knim przyftąpić niechciał. *SkarŻyw* 57.

»(na koń) z bliska wsiadać i zsiadać«: ná ktore [*konie*] vczyli fie wfiádác [*Rzymianie*] po obu ftron/ z lewey y s práwey ftrony/ młodzi s przyfkoku/ ftárfzy z blifká/ wfiádáli y zfiádáli *BielSpr* 5.

Szereg:»(i, nie) z daleka i (ale) z bliska; z bliska i z daleka« (3 : 1): á niechay fie wfyfley y z dáleká y z blifká fchodzą do tego kościoła iednego trzy rázy do roku *BielKron* 39, 39; *KochSz* B2v; *SkarKaz* 387b.

W przen (6) : Abo mufiał nie ták z blifká frogi nieprzyiaciel twoy/ [...] do gárnca twego náględác. *RejZwierc* 188; Oni z tego fię rádowali mowiac: á co nam idzie omáiętność/ y tey nablifszey kofzule/ to ieft ćiał náfzych dla Pána náfzego Iezufa Chryftufa odftápiem fchęcią rádzi. *SkarŻyw* 130.

bliski czego (3): *GrzegRóżn* [F4]; *LatHar* 328; Bo wiele tych co ich [*modlitw*] nie rozumieią/ máią fercá bliźsze niebá/ y więcey nabożeńftwá *WujNT* 63.

bliski czemu: A iefteś blifki wftam ich/ á wżákoż daleki iefteś od ferc ich. *BibRadz Ier* 12/2.

a. geom. (1) : Kázda tedy Figurá z proftych linii będąca dwiemá kątami proftemá/ więcéy ma niż tá co ieft przed nią nablifzła. *GrzepGeom* E.

b. W funkcji rzeczownika (2) :

Szeregi: »bliscy a obywatele tej ziemie«: Iozue im powiedział: ieślifzcie tu blifcy á obywatele tej ziemie/ nam od Bogá dáney: pokoiu zwámi czynić niemożem *SkarŻyw* 503.

»sąsiad i bliski«:Przeto ták mowi Iehowá/ oto ia nákládę ludowi temu záwad/ [...] fáfiad y blifki iego poginá. *BudBib Ier* 6/21.

2. O stosunku czasowym (255) :

a. O czasie przyszłym; rychły, mający wkrótce nastąpić, nadchodzący, zbliżający się; prędkie, następny, pierwszy w kolejności (przed czymś lub po czymś); proximus, secundus, vicinus *Mącz* (191) : *BierEz* P3v; *FalZioł* V 18a; *RejPs* 126v, 170v; *MurzNT Mar* 13/28; *RejWiz* 58v; *Leop* 4. *Esdr* 16/10, *Ps* 84/10; *BibRadz* I 386a marg; *Mącz* 247a, 493d; Cyęfzkość á zemdlenie członkow z niechćiwością iedzenia/ blifką ograżkę známienuie. *SienLek* 20v, 24v; *LeovPrzep* Kv; *RejPos* 16, 259v; *GrzegŚm* 12, 22; Abowiem kto czuie blifkie źimno/ wczás ná fię kozuch wlecze. *RejZwierc* 79v, 165, 165v, 192, 265, 266 (7); *KochMon* 19; *CzechRozm* 237; *ModrzBaz* 102v; *SkarŻyw* 312, 363, 508, 583; *StryjKron* 11; *WerGość* 267; *BielSen* 18v; *ActReg* 9; *OrzJan* 71, 73, 112; *LatHar* 126, 289; Abowiem teraz bliźsze ieft náfze zbáwienie/ niż kiedyfmy vwierzylí [*Nunc enim propior est nostra salus, quam cum credidimus.*] *WujNT Rom* 13/11; *SarnStat* 218, 362, 875, 1238; *SkarKazSej* 693a marg.

bliski czego (7): Yáko o tym wfyfłtkim fwyádłfá ftárzy á blifcy czáfow onych doktorowye prawdziwi *KromRozm II* c2; *BielKron* 337v; Oni byli blifcy fwiátłości która przyfzłá ná fwiát/ y czáfow Apoftolfkich *WujJud* 35, 192v; *LatHar* 58, 193, 252.

bliski komu, czemu (2): Bo iuz teraz bliźsze nam iefth zbáwienie/ a niż kiedyfmy vwierzylí. *RejPosWstaw* [21²]; *ActReg* 116.

Ze zdaniem dopełnieniowym [ktemu żeby] (1): A tak yako on blyfky bedacz ktemv zebi on tich zabytich glowczizne pozifkał, [...] zádal nas wtim zebichmy daly kv wam przyaczielowy naschemv lyft *LibLeg* 11/93v.

Wyrażenia: »bliski czas; czas bliski jest« (2): *FalZioł* V 18b; *Abowiem czás iuż bliſki ieft. RejAp* 190.

»dzień bliski; bliski (jest) dzień (sądny)« (2 : 6): *A do wśi ſie przybliżaiąc/ [Liszka] Słyżalá kurá ſpiewaiąc: Dzień iuż bliſki przepowiedał BierEz* S, S; *Pomilczcie przed obliczem Páná Bogá boć iuż bliſki ieft dzień Pánſki Leop Soph* 1/7; *BibRadz Deut* 31/14, *Ez* 30/3, *Ioel* 3/14; *SkarŻyw* 312, 328.

»dzień bliski po ...« [*w połączeniu z nazwą święta kościelnego lub inną datą*] (5): *GroicPorz* p2; *Czwarté [sądzenie będzie] po święcie S. Ianá Krzćicielá w dzień bliżzy ładowny pówzedni. SarnStat* 729, 729, 785, 830. *Cf* »pierwszy albo bliższy«.

»bliski (jest) koniec, kres« (2): *gdzie [miła] zá thákowá odmiáná/ bliſki kres / á koniecz/ ſwoiey przeciwko iemu [miłemu] chęci/ poſtawá opowie GórnDworz* Dd4; *Lecz Pan pátrząc będzie ſie śmiał z iego ſproſności/ Widząc iáko bliſki ieft koniec iego złości. LubPs* Kv.

praw. »roki (poroczki) bliskie; bliskie roki« (6 : 4): *Agdzieby pozwany bral ſchie ad munimeⁿta tedy ma powiedziec na iakie munimeⁿta bierze, a ſkąd abo ſktorych act tedy mv niemoze dano dluzey bycz iedno na roki bliſſe onych Xiąg do ktorych ſie bierze ComCrac* 19v, 19v; *UstPraw* I; *SarnStat* 344, 346, 473, 569 [*idem*], 575 (7).

praw. »bliski (sołtysi) sąd« (8): *Ktorey przyczyny ieſli [pozwany] niewnieſye ná bliſki Sąd we dwu niedzielach: tedy powod da to łobie zápiſác. GroicPorz* q2v, C, i4v, o2, qv, q3v (8).

praw. »bliski sejm; sejm bliższy« (1 : 4): *którzyby ná tymże bliſkim Séymie byli ná to z kołá Pofelſkiego obráni y náznáczeni/ reſpondere y ſatisfacere będą powinni. SarnStat* 443, 807, 808, 810 [2 r.].

»bliska (jest) śmierć, czas zejścia, zejście, koniec; śmierć bliska« (21 : 10): *gdy człowiek ma ſkonać, przetho takowe odkrywanié, albo rękú wykładanié ieft pewne znamię teſkności, á poſpolicie bliſkiey ſmierci. GlabGad* D2v, E4, P3v; *HistAl* A7v; *Zwąpiłem/ bo koniec bliſki żywotá ſwego widzę LubPs* hh6v; *BielKron* 43v, 251, 414v; *RejPos* 248v; *GrzegŚm* 22; *RejZwierc* 66v, 157, 161v, 162v, 165v; *ſtárſza oná máiac Duchá prorockiego/ wzowie Eufrazyey w dowy do ſiebie/ y proſząc áby z łobá niétrwożyła: powie iey o bliſkim zeſciu iey z te^{go} ſwiátá SkarŻyw* 224, [197], 332, 473, 508, 511 (7); *KochFr* 63; *GórnTroas* 42; *LatHar* 126; *WujNT* 109, 808; *SiebRozmyśl* K4; *SkarKaz* 422b, 423b, 548a; *SkarKazSej* 664a. *Cf* »bliski a pewny«.

praw. »termin bliski«: *Pan Piotr Choinſki Który też był Maximilianistá y Ktoremu gdyz był pozwany termin bliski przypadał piſał do Pana Marszałka koronnego. ActReg* 160.

»bliski upadek, zginienie; upad(ek), zguba bliski(-a)« (13 : 4): *choćia wſtycy widzą Iż choćia zle/ przedſie ſie niewſtydzą Vpad bliſki á gniew boſki baczą RejRozpr* K3; *RejZwierc* 44; *BibRadz Iob* 21 *arg*; *BielKron* 204v; *RejPos* 101, 259v, 342 [2 r.]; *Yáko pothym oná ſwięta páni vdála ſie ná płáczliwe modliłhy y ze wſzytkim dworem ſwoim do Páná ſwego/ widząc iuż bliſkie zginienié á vpadek narodu ſwego RejZwierc* 201, 37v, 42, 198; *CzechRozm* 206; *ábyſmy ieſzcze pátrzyli ná [...] kroleſtwá tego Polſkiego od zguby bliſkiey wybáwienié. SkarŻyw* 113; *OrzJan* 90, 107; *PowodPr* 17 *marg.Cf* »bliski a prędkie«.

»bliższy« [*w połączeniu z nazwą dnia tygodnia*] (2): *Krzyż z Lucyá ma iák Piátki Bliżſze Srzody: poſty dawne/ Apoſtolſká ſpráwą ſławne. LatHar* ++7; *Sarn* 743.

»bliski, (bliższy, nabliższy) po...« [w połączeniu z nazwą dnia tygodnia i nazwą święta kościelnego lub z terminem sądowym na oznaczenie daty] (28): thakyego pokoyv poftanowyenyv a zrzádenyvy wyflalysmy byly, zoboyey strony, tho yefth nadzyen pyáthkowy blyffchy po szwyáczye nawyedzenya panny mariey *MetrKor* 34/133; *ZapWar* 1550 nr 2665; [deklarujemy aby sádzone byly] W Siérádu Roki Ziemfkié w poniedziátek po Trzech Krolách bliſki. *SarnStat* 725, 726, 728 [7 r.], 729 [2 r.], 730, 731 [3 r.] (26). Cf »pierwszy albo bliższy«.

»bliski (bliższy) przed ...« [w połączeniu z nazwą dnia tygodnia i nazwą święta kościelnego na oznaczenie daty] (9): Nath tho yescze wssythko pan Viernoss bendzie vinien we Srode blyssá przeth swiáthkami przisslemy stanácz w Varssewie v Act Grodzkich *ZapWar* 1550 nr 2665; *SarnStat* 723, 728, 729 [2 r.], 730 [3 r.], 742.

Szeregi: »bliski albo dalszy«: piſzá Rok ná Roki bliſkié ziemfkié albo dálfzé/ wedle tych ftron pozwu álbo pozwów/ y wſzytkiégo poſtępku powodowégo *SarnStat* 1258.

»bliski i nagły«: A co nagorzey/ fkdá iuż bliżkie y nagłe niebefpieczeńftwo nádchodzi: Turecka moc y fzáblá ná głowy wálze náftępuie *SkarKazSej* 660a.

»pierwszy albo bliſki« (3): *ZapWar* 1550 nr 2665; Trzećie/ (sádzenie będzie] w piérwſzy albo bliżſzy dzień práwny po ſwięcie S. Woyciechá. *SarnStat* 729, 634.

»bliski a prędkie« (2): poſtrách bliſkiego á pręthkiego vpadku páńftwá onego/ takiez y domku twoiego/ potomftwá twoiego/ y ciebie fámeo. *RejZwierc* 42; *BielSpr* 63v.

»bliski (a) przyszy« (2): aby the wſſitkie [...] uchwały, thak opyſane zawieffone bely, do blyſkiego przyſfle⁸⁰ Seimu walnego koronnego *ConPiotr* 34v; *RejZwierc* 255.

»bliski i spieszny«: Bliſko dzień Iehowy wielki/ bliſki y ſpieſzny bárzo głos dnia Iehowy gorzki/ záwoła tám męzny. *BudBib Soph* 1/14.

W przén (3) : Záifte/ Idęć rychło. [...] (*marg*) Gdyż Pan ieft bliſki mamy ſobie ftátecznie poczynác y cieſzyć fię (-) *BibRadz Apoc* 22 *marg*; *RejPos* 342; Bo od Báchuſá nabliżſzy poſpolicie bywa do zákazáney Wenery ftopieñ. *ModrzBaz* 54.

b. *O czasie przeszłym; niedawno miniony, niedawno ubiegły; ostatni w kolejności (przed czymś); proximus Mącz* (10) : Proximis sex mensibus, Tych bliſkich mnie przeſzłych fześć mieſięcy. *Mącz* 326a; *OrzQuin R*; *ModrzBaz* 105; *PowodPr* 2.

Wyrażenie: »bliski przed...« [w połączeniu z nazwą dnia tygodnia i nazwą święta kościelnego (a. kalendarzowego) na oznaczenie daty] (5): *MetrKor* 34/135v; Działo ssye w Rusczy w ponyedziálek blysky przeth swiáthki Roku paniskiego 1550. *ZapWar* 1550 nr 2666; *LeovPrzep A*; *SarnStat* 11, 907.

Szereg: »bliski a terazniejszy«: Ale co fięgamy o thym przykádów dawnych á nyebliſkich/ immy fie też bliſzſzych á terazniejszyſzych *GliczKſiáż* C3v.

c. *Prawie coſ osiągający, prawie czymś ſię ſtający doprowadzający do czegoś; podatny, skłonny do czego; vicinus Mącz* (54) :

bliski czego (27): yteż thym ktorzy maiá mdlá głowę á fá bliſczy odeſzcia od rozumu, [...] takowe przeſtrachy zle z melankolijey przychodzą y z gruboſci krwie *FalZioł* II 3d; Nie bedziely pana niego Lafky/ blyzen [!] [*Brückner BPP: blizek*] wſego złego. *RejKup* h2, m5; A niewiaſtká iego/ zóná Fineefowá/ chodzilá brzemienna/ y bliſka porodzenia *Leop* 1.*Reg* 4/19; á to co wiotfzeie y zftárzeie

fię bliſkieć ieſt zniſzczenia [*prope evanescentiam*] *BibRadz Hebr* 8/13; *Mącz* 493d; *GórnDworz* li6, N2; *HistRzym* 133; *CzechRozm* 189, *v; Wczym fię obáč každý iáko bliſki potępienia ieſt/ który ná tym co fię tu ſpolnie z Duchá S. poſtánowiło/ nie przeſtáie. *SkarJedn* 275; *KochOdpr* C3; *SkarŻyw* 496; Iuż dáley zá ſwego wieká/ nie ogládam tu człówieká/ w pokoiu miéſzkáiącego/ bom blizek dniá oſtátniego. *ArtKanc* P18; *KochWr* 33; *Paprup* F3v; Przytoczył daley ze mało [*był*] niebliſzy Maximilian Imperatoriam dignitatem nad inne y tam ſtañął. *ActReg* 184; *OrzJan* 53; *LatHar* 112, 641; *WujNT Hebr* 6/8, 9, 8/13; *PowodPr* 36; *SkarKaz* 422b, 483b.

bliſszy tego: Ktorzy ſie pánie Wapowſki ludzie W.m. zdádzą być ſzczęſliwſzy/ á bliſſzy thego/ żeby ſie im wrocił nazád ten wiek złoty *GórnDworz* Ff8v.

bliſki do czego: Przez czterdzieſci lat byłem bliſki (do pokarania) narodu tego *LatHar* 16.

bliſki komu: Cnotą grunt záłożywſzy/ kto przynieſie ktemu Y vrodę/ y ſzczęſcie/ bliſki fortunnému. *KochDz* 105.

bliſki ku czemu (3): *GlabGad* K6; który poſtępek bliſki ieſt ku wſzelkiej roſpuſtności. *RejPosWstaw* [41²], [41⁴]v.

Wyrażenie: »blizek, bliſki ſmierci, (ku) kresu ſmierci, rozłączenia z (tym) ſwiatem; ſmierci bliſki« (13:6): *BierEz* Iv, Lv, O; iużem był blizek ſmierci iáko okowami zwiázany *RejPs* 23v; *LubPs* Y5 [2 r.]; *RejZwierz* 21; *BibRadz Prov* 2/18, *Eccli* 51/8; *BudBib 2.Mach* 7/14; *SkarŻyw* 504; *Calep* 674b; o S. Auguſtynie to nápiſał Poſſydonius [...] że będąc bliſkim rozłączenia z tym ſwiatem/ kazał ſobie dáć Píálmy Pokutne *LatHar* 157, 31, 202 *marg*, 203, 648, 652; *WysKaz* 45.

W przeni (2) :

blizek, bliſki czego (2): Bo ten blizek Subenicze Co na ſobie nieſie licze *RejKup* x6; *ZawJeft* 36.

3. *O zwiqzku rodowym i rodzinnym* (78) :

a. *W funkcji przymiotnika* (35) : *Genere sum ei proximus*, Nie ma nád mię w rodzie bliſſzego. *Mącz* 143c.

bliſki komu (5): *BielKron* 53, 395, 465; *Attingere aliquem summa necessitudine*, Yeſt mi bárzo bliſki w rodzie. *Mącz* 439d; *ModrzBaz* 105.

Wyrażenia: »brat bliſki; bracia bliſka« = *brat cioteczny albo stryjeczny, bliſki krewny, powinowaty* (2 : 1): Potym mu był dał Páweł Byſtram bráth iego bliſki bezpłodnym będąc dwie wſi w Lubellkíey ziemi *RejZwierc* [275], [275]; *BiałKaz* I2.

»brat nabliſszy; nabliſszy brat« = *brat rodzony* (1 : 1): Aż y ten/ któregom iá tak był vmiłował/ Zem/ iáko nabliſſzego brátá/ go ſzácował. [...] Ten w rádźie nieprzyiaćioł moich iáwnie ſiadał. *KochPs* 61; Ná ich mieyſce podáłyć [*Fata*] iák oycá miłego/ Stryiow onych to twoich brátá nabliſſzego. *KoſakCath* C2.

»bliſki krewny; krewny bliſki« (7 : 3): Odpowiedź wzyęli [*Grekwie*]/ áby iego krewny nabliſſzy był ná iego mieyſce wádzon. *BielKron* 59, 10v, 53v; *CzechRozm* 154; *NiemObr* 8; *SarnStat* 208, 639, 1159, 1172, 1269.

»bliſki we krwi; we krwi nabliſszy« (1 : 1): Ktoż Dydonie bliſki we krwi/ vsłucha iey w tem/ co Poeta nápiſał temi ſłowy *ModrzBaz* 105; *KoſakCath* B2.

»bliska krewność, bliższy krewnością« (2): Proximior, Iełzche bliższy krewnością. *Mącz* 326a; Bo Ian ś. máiąc ták bliżką krewność z Pánem Chriřtuřem wedłóg ćiałá/ [...] tedy niepodobna rzecz: áby [...] nie miał [...] iego znác. *CzechEp* 175.

»powinny [= *powinowaty*] bliższy« (3): áby [...] bráćia [...] byli powinni wedłóg rády y zdánia powiniych bliższych dwu po oycu/ á dwu po máćce/ náznáczyć połági wedłóg zdánia/ y řumniénia řwégo. *SarnStat* 590 [*idem*] 635; *CzahTr* C2.

»powinność [= *powinowactwo*] bliska«: áby nie były małżeńřwá krewnością albo powinnořćią bliżką plógáwione. *WujJud* 211v.

»potomek nabliższy«: [*Jerzyk Książę Saskie*] pańřtwo řwe dáwa w moc Celárřką y Ferdynandowę/ áby ie trzymáli ták dlugo/ áż ktoryby potomek iego nabliższy był Rzymřkiey wiáry/ temu ie zářię dáć *BielKron* 217.

»przodek najbliższy«: prořba byłá wczynioná [...] ábyřmy z wrodzonéy řczodroblivořći y łářki řwiéřéy pámięci Naiářnieyřzégo Książęćiá Páná Włádyřłáwá Krolá Polřkiego przodká nářzégo naibliżřégo y Oycá namillřégo/ liř Párgáminowy [...] [*raczyli potwierdzić*] *SarnStat* 951.

»siostra bliska« = *cioteczna albo stryjeczna siostra, powinowata*: A náóřátek bráćia v wás w tey řweywoľi/ poimuiá řiořtry bliřkie *GórnRozm* D.

»bliskie krwią spowinowacenie«: że řie wářzéy K.M. niegodži/ ani przyřtoi odbieżeć zdrowia/ páńřtwá/ y zacnořci Krolá tego/ z któřym wářzéy kró : M. zářzedł wéżeł ták řwiéřy [...] y bliřkie bárzo krwią zpowinowácenié *OrzJan* 84.

»bliski w rodzie; w rodzie bliski« (4 : 1): Rzekłá teź [*Noemi*]/ iest to nam bliřki w rodzye ćřłowiek. *BielKron* 53, 395, 465; *Mącz* 326a, 439d.

Szereg: »(brat) rodzony albo nabliższy w rodzie; nie tak bliski jako rodzony« (1 : 1): A gdy řie kthorey tráři iź iey mąź vmrze bez plódu/ winien iá poiąć niebořczyřkow brát rodzony álbo nabliżřzy w rodzie. *BielKron* 465; *SkarŻyw* 242.

b. *W funkcji rzeczownika: związany wéżeł pokrewieńřwa lub powinowactwa; krewny, powinowaty; członek rodu; cognatus Bart Bydg; propinquus Mącz (43) : PatKaz I 2; cognata, blyřska BartBydg 29b; Siedzác mowiřes na przeciřwko bratu twemu Bliřřzemu řhwemu vřágařes. A na przeciřwko řynowi matki twoiey kłádřes zgorřzenie WróřŻóřł 49/20; ZapWar 1548 nr 2667; GroicPorz gg3v; Leop Eccli 41/25; UřřPraw Bv, B2v, B3, D3v [3 r.], F4 (8); BibRadz Tob 3/17; Powieřzyeli [*Gabaonici*]/ áby řadny nie zořłá żyw z narodu Saulowego bliřki. *BielKron* 73, 44v, 45v; *Mącz* 206a, 326c; *BudBib Lev* 25/25, *Ps* 28 [27]/3; Teraz řiedzi řam ieden we wři/ iářkoby nigdy nie nie zbroiřł/ á řaden bliřki pozwác go oto nie řmie. *GórnRozm* Dv; *PapřUp* F3; *SarnStat* 584, 601, 634, 697, 779 (9).*

W charakterystycznych połączeniach: bliski ich, jego, jej (5), bliski moj, swoj, twój (7), řaden bliřszy (4).

Szeregi: »bracia albo bliscy« (2): nie bęđziem dáwác Commiřřyey iedno ná gránice miedzy dobrámi nářřemi/ á o rozdziáł miedzy bráćią albo bliřkiewi *UřřPraw* I2; *SarnStat* 838.

»dzieci albo bliższy«: dla czego niektóře dobrá dziećióm/ álbo bliřřzym przez nie dozóř y złé iéy řządzenié/ bywáły kázoné/ y puřtořzoné. *SarnStat* 640.

»bliscy i krewni; krewni i bliscy« (1 : 2): *KromRozm III M6v*; ále Krewni y blizszy winného szukáiąc o té rzecz y iefli będą moc/ czynić będą wedle zwyczajú Prává. *SarnStat* 604, 208.

»potomstwo albo bliższy«: á inné dobrá/ ná których poľágu y przywiánku nie będzie miáá [żona]/ potomstwu álbo bliższym będzie powinna oddać *SarnStat* 640.

»przyjaciele, siostry i bliższe«: Grat y szcebrzuch [...] na żadnego infzego/ iedno na Mężá y dzieć iey [...] ma przyflufzec/ wšytki infze tey vmárley przyjaciele/ šioftry/ y bliższe oddaláiąc. *GroicPorz* gg3.

»siostra albo bliższa przyrodzona«: co oná w dom do mężá wniosłá/ [...] To Syeftrze iey/ álbo bliższej przyrodzoney/ przes Mężá iey ma być wydáno. *GroicPorz* gg 3.

»znajomi, bliscy«: Na ten czás przyiaciele z dáleká gdzyeš ítali/ Znáyomi blifcy moi przyšćęić fie bali [*amicum et proximum et notos Ps 87/19*]. *LubPs* T4.

4. O stosunku prawnym (63) :

a. *Mający pierwszeństwo do dziedziczenia przed innymi krewnymi; secundus Mącz* [posit (1), comp (37), sup (3)] (41) : zessnaly ze ssya yem dossycz stale yako blissem na ktore to przycz myalo pravem przyrodzonym po dzyewcze ych barbarze *ZapWar* 1548 nr 2667, 1548 nr 2667; *GroicPorz* ff4v [2 r.]; *UstPraw* G4v; *BielKron* 431; vřtáviamy/ iż gdy ten bliższy milczał przez trzy látá y trzy miešáće/ iuz niech mu nie będzie wolno od tego czáfu došćęić przerzeczóného dziedzictwá. *SarnStat* 690, 601, 1168.

blizszy czego (2): Boos poiął šobie Ruth/ gdy iey niechćiał ten poiąć kto był tego bliżšly *Leop Ruth* 4 arg; *UstPraw* B2v.

blizszy do czego (3): [*Booz mówi*] ábowiem nie máłz bliższych do niego [*imienia*] nad náiu. *BielKron* 53v; šieftrzeniec, bliższy [*jest*] do bránia špadku, niż brát štryieczny *SarnStat* 601, 1243.

blizszy od kogo: *GroicPorz* ff4 cf »bliższy stopień«.

blizszy komu (2): *UstPraw* G4v; iefliby ktory z tych/ co pieniędzy požyczyli/ powiedział/ iż to dźiedzictwo iefł mnie bliżšé/ ktore ty dźierzylz [...] iuz milczenié [...] niech będzie škazano. *SarnStat* 690.

blizszy k(u) komu, ku czemu (4): iže brácia y šioftry/ ktorzy šá iednego Oycá y iedney Matki [...] bliżšly šá im wřzelkiemu špadkowi nád bráciá y šioftry od iedney Matki/ á od innego Oycá *GroicPorz* gg, gg; *Leop Ruth* 4/4; *BielKron* 53v.

blizszy po kim (5): špadek przychodzi na pobocznie peršony/ kthore by šye w štopniach okazały być bliżšze po zmárłym *GroicPorz* ff4v, ff3v, gg2 [2 r.]; *BielKron* 358v.

blizszy z dopełnieniem w bezokoliczniku (1): Item, brát po brácie bliżšly brác, niż šieftrzeniec. *SarnStat* 601.

Wyrażenia: »najbliższy dziedzic« = *najbliższy krewny po pierwszym*: Secundus haeres, Naybliżšly dźiedzic krom yednego/ pierwšly po yednym. *Mącz* 378a.

»krewny (krewni) bliższy (blišsi); blišsi krewni, bližkrwiá« (3 : 5): ktore viano [*Heleny ciotki rodzonej*] nanasz przislo Iako nablissche[m] krevnem spathkiem thako my bog mosch [!] *ZapWar* 1544 nr 2451; tu wedle Prává Máydeburškiego/ nie wľafni Synowie biorá/ ále bialá głowá ktoraby byłá oney zmárley krewna bližšly *GroicPorz* gg2v; *Leop Ruth* 3/12; formę pozwu, iáko ma bliżšly

krwią odłóżyc pieniądze, y przypozwác. małz w Lácińkim, [...] niżéy w formularzu. *SarnStat* 690, 209, 653, 689, 1172.

praw. »puścizna i dziedzictwo bliskie« = *opierające się na zasadzie prawa „bliskości” tj. pierwszeństwa w dziedziczeniu*: okázuię przyśc nieiákiemu dziwnemu zámieszániu [...] dla dopomagánia fye puścizny y dziedzictwá blińkiego/ zołtálego po vmárley ręce. *LeovPrzep* A2v.

»blińszy stopień; stopień blińszy« (2 : 1): Perfony ktore fą na blińszym ftopniu od zmárlego/ biorą fpadding przed tymi kthorzy fą na dálńzym ftopniu. *GroicPorz* ff4, gg [2 r.].

»blińszy w rodzie«:Siadł tedy Booz w bronie mieyfkiey/ á gdy vyrzał blińsze⁸⁰ w rodzye Ruth/ záwołał go k łobie imieniem *BielKron* 53v.

W przen [iron] (1) : To [*pieniądze i złoto*] zákupiło práwá y wżytki blińkości/ Iuż Więc tám nikt nie baczy na fwe powinności. Nablíńszy tám trzos z workiem *RejWiz* 58v.

b. *Mający prawo pierwszeństwa do przeprowadzenia dowodu [posit (1), comp (21)] (22)* :

blińszy do czego (5): *SarnStat* 152 [2 r.], 828, 962, 1245. *Cf Wyrażenia*.

cum inf (15): *MetrKor* 40/816; *LibLeg* 6/116v; ZYdá y odłzczepieńcá wiáry Krześciáńfkiey káždy w káždy fpráwie blińfzy iefth pokonác Swiádectwem. *GroicPorz* h4; A gdzieby Inwentarzá Opiekun nie vczynił/ tedy dziedzic blińfzy iefth przeciw iemu przyfyádz/ iz thák wiele było iáko záluie. *GroicPorz* ee4v, m4v [2 r.], q3, v4v, ee (10); *UstPraw* Dv, E2, I2v.

Wyrażenia: »bliski do ewazyjej [= *usprawiedliwienia*]« (3): gdzieby winnemi byli ználeżieni/ máią byđz poena trecentarum marcarum, et refusione damnorum karáni. Wízákże máią byđz blińcy do ewáziiéy. *SarnStat* 120, 152, 962.

»do odvodu blińszy«: Tákże iefliby była votorum paritas, tedy obwiniony do odvodu blińzy byđz ma. *SarnStat* 152.

»blińszy do przysięgi«: My [...] przerzeczonégo Dżiwifzá powodá w tákowéy rzeczy fkázuiemy byđz blińfzego do przysięgi. *SarnStat* 704.

»do sprawy blińszy« (2): Do którój fpráwy fám B. iefth blińfzy/ y na niego należy iáko ná fyná po oycu *SarnStat* 828 [*idem*] 1245.

5. *Związany uczuciowo; kochany; pozostający w stosunku zażyłości i przyjaźni; serdeczny, dobry, szlachetny; znajdujący się w bezpośrednim kontakcie z kimś lub czymś; ściśle związany propior, proximus* *Mącz (54)* *GliczKsiąż* G2v; *BielKron* 76; Tedy mąż ieden s fynow prorockich rzekł do blińkiego fwego [*dixit ad proximum suum*] słowem Iehowy. *BudBib* 3.Reg 20/35, *Iob* 31/9; Blińcy moi z dáleká na moy ból pátrzáli/ Powinowaci zgoła wżyfy cy mię nieználi [*Amici mei, et proximi mei Ps* 37/12] *KochPs* 56; *ZapKości* 46; *CiekPotr* 38.

bliski kogo: chwałá wżem pobożnym ie⁸⁰ (należy/) fynom Izráelowym/ ludowi blińkie^{mv} iego [*populo propinquo ei*] *BudBib Ps* 148/14.

bliski komu (6) *Leop* 2.Reg 19/42; A ták z tych trzech któryżci fię widzi blińzym być onemu co był wpađł miedzy zboyce? *BibRadz Luc* 10/36; *Mącz* 326a; *RejZwierc* 148; *BudBib* 2.Reg 19/42; *PaprPan* G3.

Przysłowie: *Mącz* [273d]; Páná Skárbkám miał pierwey przywitác. blińfa iefth Kofzulá niżli fukniá *CiekPotr* 86.

Wyrażenia: »przyjaciel bliski; bliski przyjaciel« (7 : 3): *GroicPorz* n; *BielKron* 36, 118, 246; *ZapKościar* 40; *KołakCath* C4; które [dziewki] zwykli łtryiowie álbo przyiáciele bliźzy imięniem opieki chować dla tego/ áby oné ktorémikolwiek vmowámi y łpołoby z dźiedźictw wyłtérknełi *SarnStat* 590, 585, 654; *KlonWor* 54. Cf »tak bliski jako daleki«.

Szeregi: »tak bliski jako daleki«: a połzmyerczy łego, [*Łukasza*] łzaden przyaczel tak blyźki jako daleki, do thego nyema nycz. *ZapKościar* 40.

»bliski a dobry«: ye^{gō} Kro.mcz zalowacz thego raczi. ponvewałch bil panem chrzełczyanłkyem. A syie^{gō} [*lege: z jego*] Kro.mczy wprzymierzv blyłkvem [!] a dobrem Sáfzyadem [był] poddanemy ye^{gō} K mczy a panem Voyevodam *LibLeg* 11/163v.

»bliski i domowy«: obroćić łie też małz do łwiętych zakonu nowego/ ktorzych/ [...] iáko bliźzych y domowych bráćiey łpołobnieyłze przykłády włzelákiey poboźności y potrzeby do zbáwienia naydziełz. *SkarŻyw* A5.

»bliski (albo, i) miły; miły a bliski« (2 : 1): *Mącz* [273d]; y chodzili bełpiecznie [Adam i Ewa] przed Bogiem/ w onym miłym á bliłkim towarzyltwie łego *SkarŻyw* 261; *WujNT* 76.

a. Pozostający w łączności duchowej (o stosunku między człowiekiem a Bogiem) (23) : bo nyebyl rodzaj taky drugy uyelky ktory by myal boga y anyoly tako blyłkye jako rodzaj uybranego łuda zydwłkyego *PatKaz III* 108; *GórnDworz* L13.

bliski komu (12): Pan łełł bliłki tym ktorzy łą łercá łkrułzonego/ a záłráłowane w duchu záchowywá. [*Propinquus est Dominus contritis corde; et attritos spiritu servabit*] *BibRadz Ps* 33/19; *RejPos* 68v; *KochPs* 185. Cf **Wyrażenie**.

bliźszy ku komu: ku ktoremuby był bliźzy Bog/ iáko k nam *BielKron* 43v.

Zwrot: »stać się (z dalekiego) bliłkim« (2): ktorzy [*Poganie*] będąc dáłekimi/ przezeń [*Chrystusa*] łie też bliłkimi [z *Żydy*] łtáli *CzechRozm* 78v; *CzechEp* 316.

Wyrażenie: »bliski Boga, Bogu; Bogu, Boga bliski« (3 : 5): bo nienaruffenijé czynij bogu barzo bliłkiego. *OpecŻyw* 183, 181, 183; a Rychardus pysze yem kto yesth blyłsy przez łaszka boga tym uyáłtsze łasky byerze od boga. *PatKaz II* 28, 28v, 67v [2 r.]; *PatKaz III* 87, 116v; *BielŻyw* 31; *CzechEp* 25; Blizek bo ten Bogá/ że podług baczenia/ Rozeznawa gdzie łełł potrzebá milczenia. *Phil G*; *SkarKaz* 608a.

Szeregi: »sprzyjazny abo bliski«: Abowiem ktorzy łełł łud łák wielki/ ktorzyby Bogá miał łák łprzyiáznego (ábo bliłkiego) iáko łehowáh Bog náłz we włzytkim ocobyłmy do łiego woláli? *CzechEp* 113.

»bliski i towarzyski«: Y nie máłz záprawde ładnego łarodu łák łławnego/ ktorzyby miał łák bliłkiego łobie y towarzylkiego łrawie Bogá/ iáko łełł łarod Chrzełcijáńłki. *LatHar* 231.

6. Podobny, pokrewny, zblizony do czegoś; odpowiadający czemuś; finitimus, ucinus *Mącz* (15) :

bliski kogo, czego (5): Vicina et finitima Rhetorica Dialecticae Bárzo bliłka Rhetorika díálectiki. *Mącz* 493d, 407c; *GórnDworz* I3; *OrzJan* 108; *JanNKar* C3v.

bliski od czego: Nákoniec/ Odłzczepieńłtwo łák łełł od Kácerłłwá bliłkie/ iáko kłos od ziálná w ziemię wrzuconego. *SkarJedn* 340.

bliski czemu: GAlienus piŕze grzyby być zimnego á wilgotnego przyrodzenia/ á dla thego łą bliŕkie we złoŕci iadowitym rzeczám *FalZioł* I 56b.

bliski ku czemu (5): *FalZioł* V 16d; po ăadnym owoczu wilgotnym picie nie łmakuie, á to dla oney iego wilgotnoŕci która ieŕt ku zagniciu barzo bliŕka. *GlabGad* 16, H6 [2 r.], I6v.

bliski komu czym: y na oczy łprawy łwiętych kłádac/ tych ktorzy nieiáko męzne łercá máiá/ y bliŕcy im táką wołá łą/ łácnó ku náłłádownániu zápalem. *SkarŻyw* 206.

bliski z kim: Piŕze Actor iż Delphin ieŕth podobny ku człówiekowi, y powiadago być bratem człówiekowi dla obyczaiow iego kthore ma z człówiekiem barzo bliŕkie. *FalZioł* IV 33c.

Wyrażenie: »bliski Bogu«: Wiećie/ że człówiek ma w łobie częŕć przyro dzenia ăwierzące^g/ ktore^g zbyđłem vżywa: ma teŕż częŕć boŕkie^g ktorým bliŕki ieŕt Bogu. *ModrzBaz* 143v.

Szereg: »bliŕszy i podobniejszy«: ale ăólthek ma łie iako krew gdyŕz ieŕt ku niey bliŕŕzy y podobniejszy *GlabGad* H6.

7. *Pewny, niewátpliwy, niezawodny, niezbity; skuteczny; dokłádný, szczegółowy, wyraŕzny* (22) : muŕzę tego dowodu mieć pewny poczátek/ náđ ktorý/ ani prawđziwŕzy/ áni piérwŕzy/ ani bliŕŕzy/ ani iáwnieŕzy/ być w tym dowodźie nie moŕe *OrzQuin* Tv.

Wyrażenia: »bliska droga« (8): *KwiatKsiąŕ* D4; via ad gloriam compendiaria Bliŕŕza drogá ku oŕięgnieniu ławy. *Mącz* 288d, 492b; *GórnDworz* K8v; Iedná tá drogá náblizŕza ku mądroŕci/ Abyŕz czedł piłmá łámeý wybornoŕci. *HistRzym* 135v; *ModrzBaz* 17; *SkarŻyw* 16; *ReszPrz* 93. Cf »bezpieczny, pewny, bliski«. »lepszý i bliŕszy«.

praw. »bliŕszy (nabliŕszy) znak« = (*naj*)*pewniejszy dowód* (7): ty znáki łą dáłekie. Bliŕŕze gdy v kogo widzá rzecz kráđzioná. *GroicPorz* hh3v, hh3v [4 r.], hh4 [2 r.]. Cf »nabliŕszy i nadostateczniejszy«, »nabliŕszy i pewny«.

Szeregi: »bezpieczny, pewny, bliski«: Do tego wam tedy drogę beŕpieczná/ pewná/ bliŕką pokázuiemy: która nie ieŕt inŕza/ iedno tá/ ábyŕcie wŕzyŕcy iedno rozumiełi *ReszPrz* 93.

»lepszý i bliŕszy«: kto chce znáć łáŕkę páńŕká/ niemáłz lepŕzey y bliŕŕzey drogi/ iáko iá záłłuzyc *GórnDworz* K8v.

»nabliŕszy i nadostateczniejszy«: Nabliŕŕze y nadolátatecznieŕŕze [*znaki sq*] gdy go widzá s kráđzioná rzeczá vciekáiącego *GroicPorz* hh3v.

»nabliŕszy a (i) pewny« (2): Nabliŕŕzy y napewnieŕzy znak ieŕt gdy ták mowiá/ tego widźiano gdy z gáiu wyŕkoczył gdzie ciáło zábitego leŕáło *GroicPorz* hh3v, hh4.

»bliŕszy i potęŕniejszy«: Iákoby rzekł: bliŕŕzy wam y poteŕnieŕzy zemnie przykłáđ/ ktorým ieŕt obłóŕzony grzechem y vrodzony wgrzechu iáko y wy. *SkarŻyw* A5v.

»bliski a uŕyteczny«: Ku podparciu y poŕtanowieniu tedy pamieći/ wielce bliŕka á vŕyteczná ieŕt ona Catonowa łprawa/ ktorej on vżywał *KwiatKsiąŕ* L2.

Wyrażenie przyimkowe: »z bliska« (4): *GórnDworz* Bb8v; Strzeŕ łie y z bliŕká/ Złego przezwiłká. *RejZwierc* 239.

Szereg: »nie z dáleka ale z bliska« (2): Niechayze tedy [*X. Kanonik*] vkaŕe nie z dáleká/ ále z bliŕká: nie z wywodow áni z wykłádown ludzkich: ale z iáđnego y wyráđliwego textu piłmá ł. *NiemObr* 93;

Chciałbym/ ábyś w.m. nie ták z dáleká á ogułem/ o tym towarzyŃtwie/ iákie s kim dworzánin wieść ma mowił/ ále z blifká a o káżdey części ofobno/ á dołożliwiew. *GórnDworz* M3v.

8. Zestawienia w funkcji nazw miejscowych (5) :

»Bliższa Danija«: Ziemiá FriŃka niekiedy KroleŃstwo/ od łáwego Renu nád brzegi morzá Niemieckiego [...] kthorą Iucią zową álbo bliżŃŃá Dánia. *BielKron* 291.

»Hiszpanija Bliższa; Bliższa Hiszpanija« (2 : 1): Hifzpaña bliżŃŃá długo á łzeroko idzie *BielKron* 278, 278; *Oczko* 18.

»Bliższa Indyja«: Rozefzli Ńie tedy/ Thomałz do Pártyey/ MátttheuŃz do Etyopiey/ to ieŃt MurzyńŃkiey zyemie/ Bárłomiey do bliżŃzey Indyeey *BielKron* 139v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (13) :* Citimus naybliżŃŃy. *Mącz* 54c; Compendarius Krótki/ Bliski. *Mącz* 288d, 54c, 55a, 326a [2 r.], 394a; *Calag* 361a; Citimus – NablizŃy nąs. *Calep* 201b, 220a, [860b] [2 r.], [862]a.

Synonimy: **1.** graniczny, niedaleki, pograniczny, przyległy, sąsiedzki; **2.** pierwszy, prędkie; **3.** krewny, powinowaty; **5.** miły; **a.** przyjazny, towarzyski; **6.** podobny; **7.** pewny, prawdziwy, użyteczny.

Cf BLISKOWID, BLIZI, **NIEBLISKI**

BZ